

Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Το αντικείμενο της Πολιτικής Οικονομίας της Παγκοσμιοποίησης και οι θεμελιώδεις έννοιες του
2. Το θεσμικό πλαίσιο της διεθνούς οικονομίας μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο
3. Η προσέγγιση του Ρεαλισμού
4. Η προσέγγιση του Φιλελευθερισμού
5. Η προσέγγιση του Ιστορικού Δομισμού
6. Πολυεθνικές εταιρίες και Άμεσες Ξένες Επενδύσεις
7. Οι διεθνείς εμπορικές σχέσεις
8. Οι διεθνείς νομισματικές σχέσεις
9. Η διεθνής οικονομική ανάπτυξη και ανισότητες
10. Το εξωτερικό χρέος και οι κρίσεις
11. Η περιφερειοποίηση και το διεθνές εμπορικό καθεστώς
12. Οι σύγχρονες τάσεις στη Διεθνή Πολιτική Οικονομία

Οι 3 βασικές Προσεγγίσεις

Τα 4 βασικά υποπεδία της ΔΠΟ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Theodore Cohn, 2008, Διεθνής Πολιτική Οικονομία, Gutenberg, σελ. 205-249 (κεφ. 6).
- R. Gilpin, 2001, *Global Political Economy: Understanding the International Economic Order*, Princeton University Press, σελ. 234-277 (κεφ. 9-10).
- R. Keohane and J. Nye (Jr.), 2012, *Power and Interdependence*, 4th edition, 2012, Longman-Pearson, σελ. 57-74, 115-121.
- B. Dunn, 2009, *Global Political Economy. A Marxist Critique*, Pluto Press, σελ. 203-224 (κεφ. 10).

ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Ποιος είναι ο ρόλος του χρήματος γενικά αλλά και σήμερα στη διεθνή καπιταλιστική οικονομία;
2. Τι εκφράζει το ισοζύγιο πληρωμών και οι υποκατηγορίες του;
3. Ποιες είναι οι τάσεις στο ισοζύγιο πληρωμών σε βασικές χώρες της διεθνούς οικονομίας;
4. Πως αντιμετωπίζονται οι ανισορροπίες στο ισοζύγιο πληρωμών;
5. Ποια είναι η εξέλιξη των διεθνών νομισματικών καθεστώτων;

-
1. Ποιος είναι ο ρόλος του χρήματος γενικά αλλά και σήμερα στη διεθνή καπιταλιστική οικονομία;

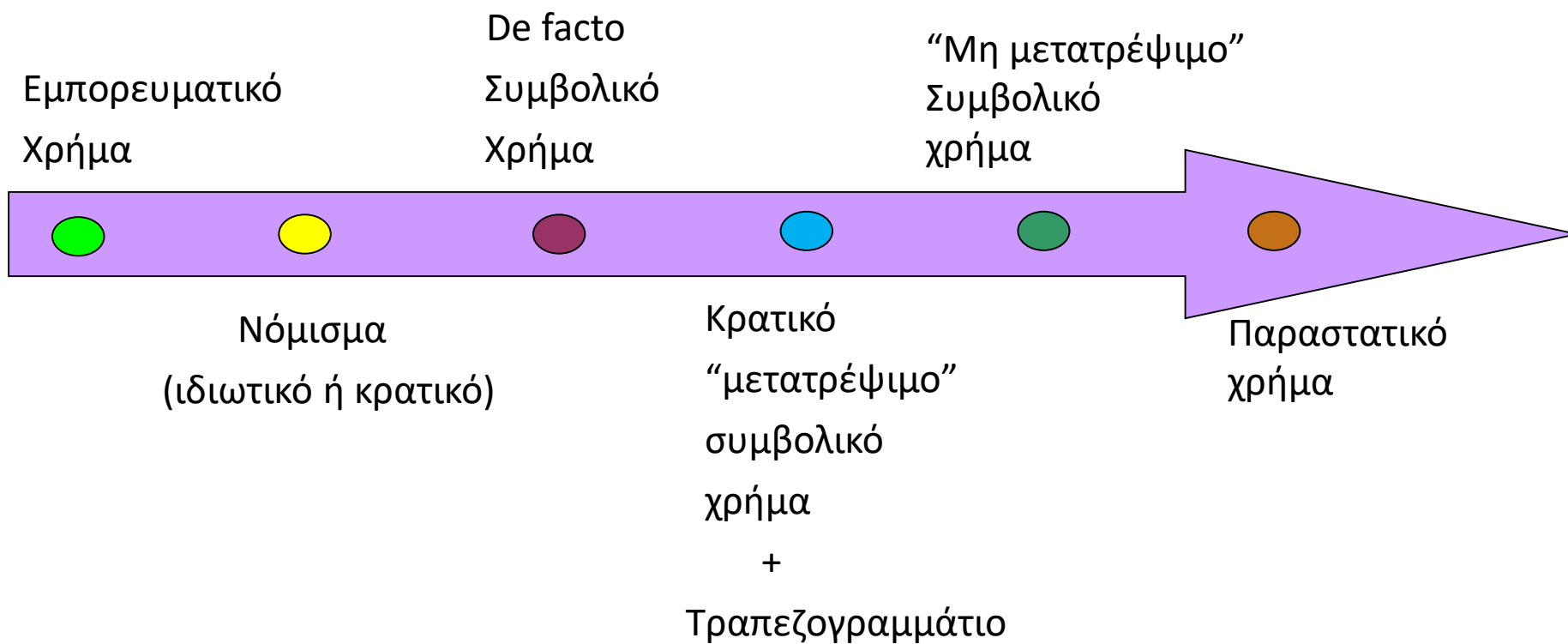
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

1. Μέτρο της αξίας (τιμή)
2. Μέσο κυκλοφορίας
3. Μέσο αποθήκευσης αξίας
4. Μέσο πίστωσης
5. Μέσο διεθνών ανταλλαγών

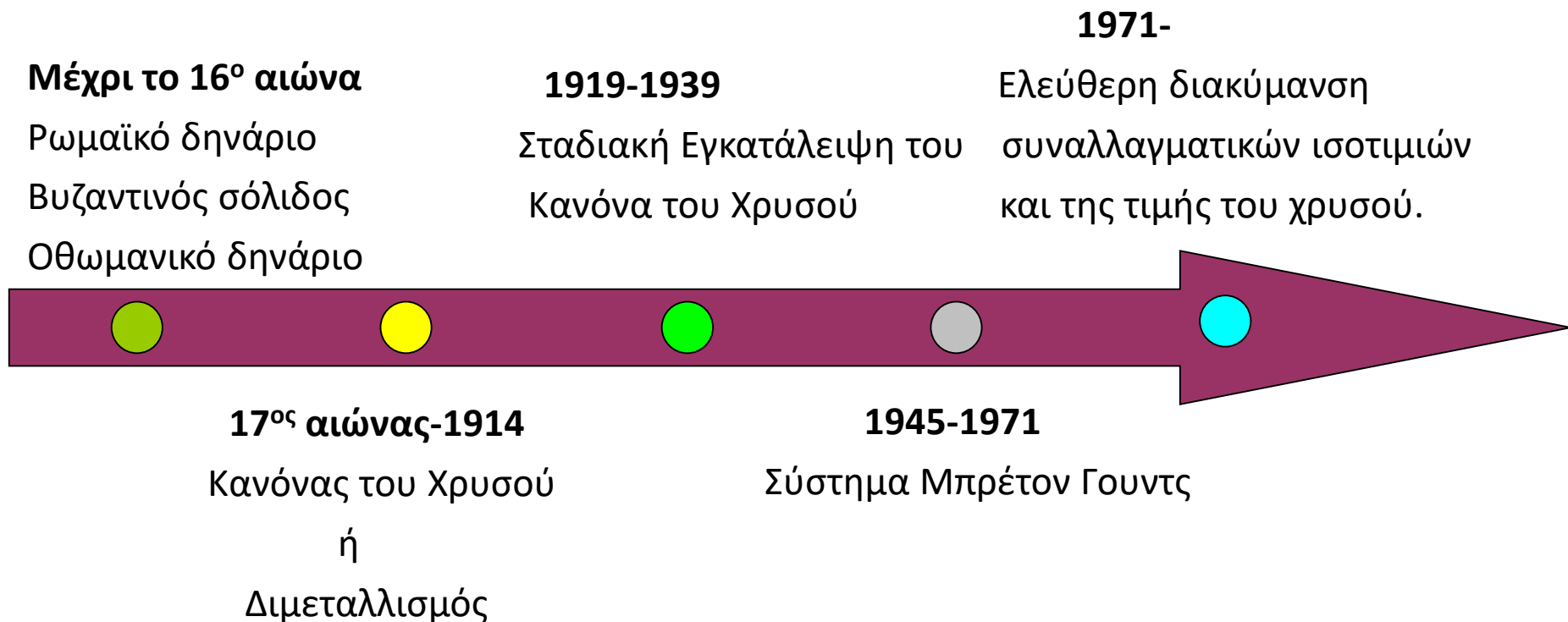
ΕΙΔΗ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

- Βοοειδή [Όμηρος: «Η πανοπλία του Διομήδη κόστιζε μόνο εννέα βόδια, ενώ αυτή του Γλαύκου κόστιζε εκατό βόδια»]
- Η ρωμαϊκή νομισματική μονάδα τον 6^ο αιώνα αντιστοιχούσε στην αξία μίας αγελάδας «γερής με γερά μάτια και κέρατα»
- Στήλες άλατος [Αβυσσηνία = σημερινή Αιθιοπία]
- Συγκεκριμένα είδη κοχυλιών [Ινδία]
- Αποξηραμένος μπακαλιάρος [Νέα Γη-νησί του Καναδά]
- Καπνός [Βιρτζίνια]
- Ζάχαρη [Δυτικές Ινδίες = σημερινή Καραϊβική]

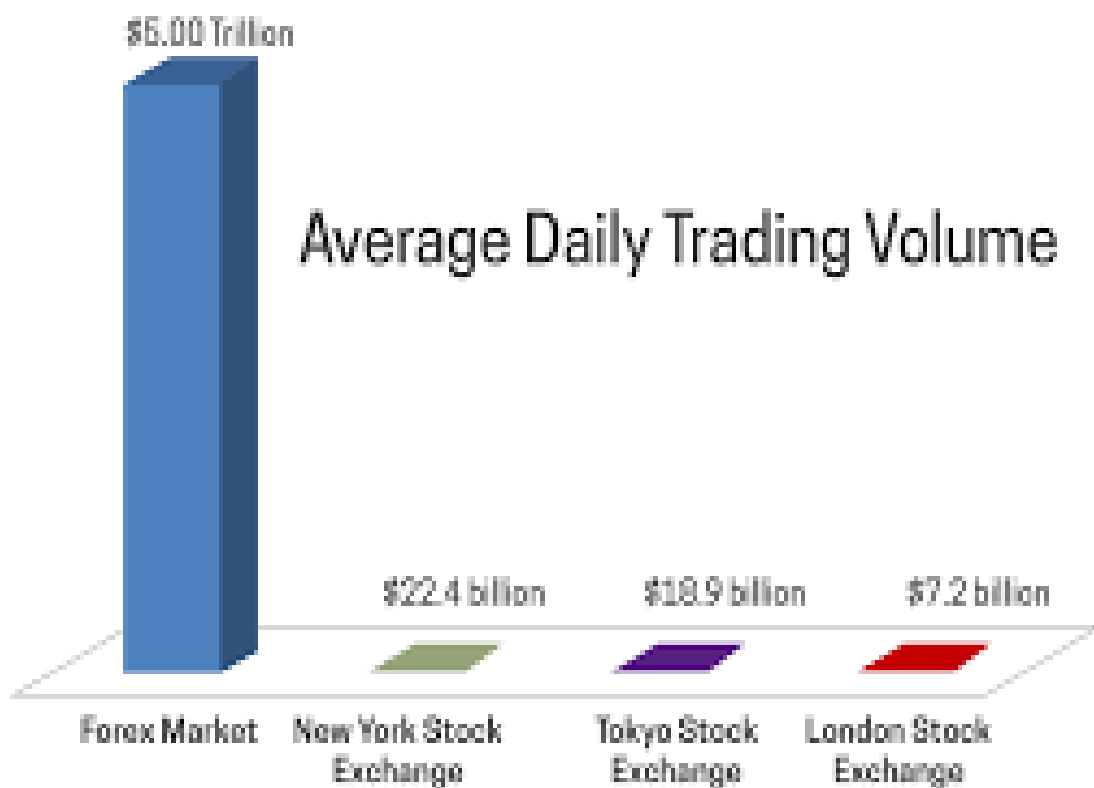
ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

ΟΓΚΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ ΠΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΖΟΝΤΑΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΟΙ ΑΓΟΡΕΣ ΞΕΝΟΥ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

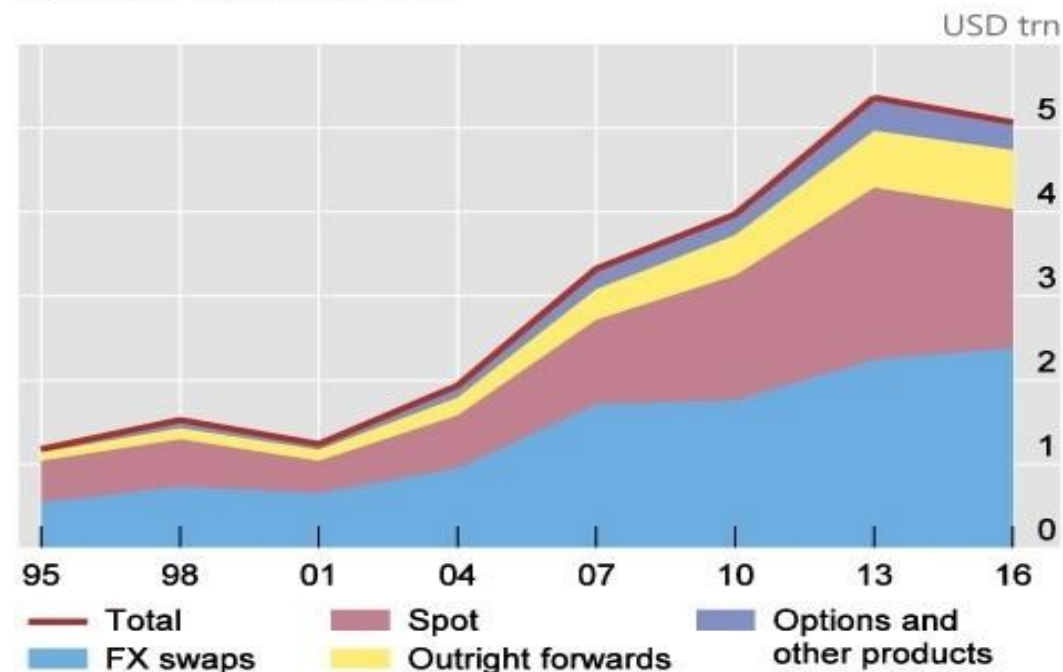

Πηγή: forexearlywarning.com

Global foreign exchange turnover

Graph 1

Turnover by instrument¹

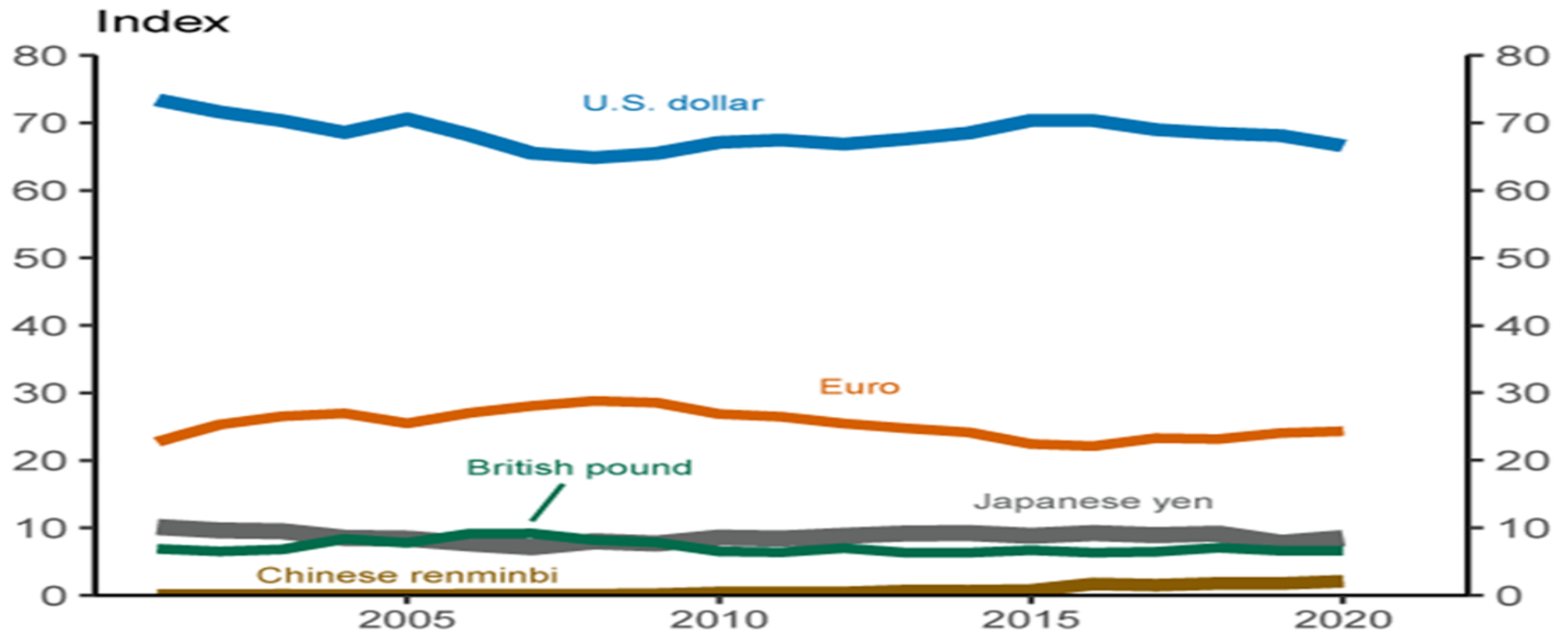

© Bank for International Settlements

Η ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΔΡΑΜΑΤΙΚΗΣ ΑΥΞΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΧΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΡΟΩΝ ΑΠ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΥΣ ΚΑΙ ΡΕΑΛΙΣΤΕΣ

- **Ρεαλιστές:** Αυτή η αύξηση οφείλεται στην ανοχή και ενθάρρυνση των πιο ισχυρών κρατών, τα οποία θέτουν και τους όρους αυτών των συναλλαγών.
- **Φιλελεύθεροι:** Αυτή η αύξηση οφείλεται στις προόδους στις επικοινωνίες, την τεχνολογία και τις μεταφορές σε συνδυασμό με την αυξανόμενη δυσκολία των κρατών να ρυθμίσουν τις χ/π δραστηριότητες.

ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

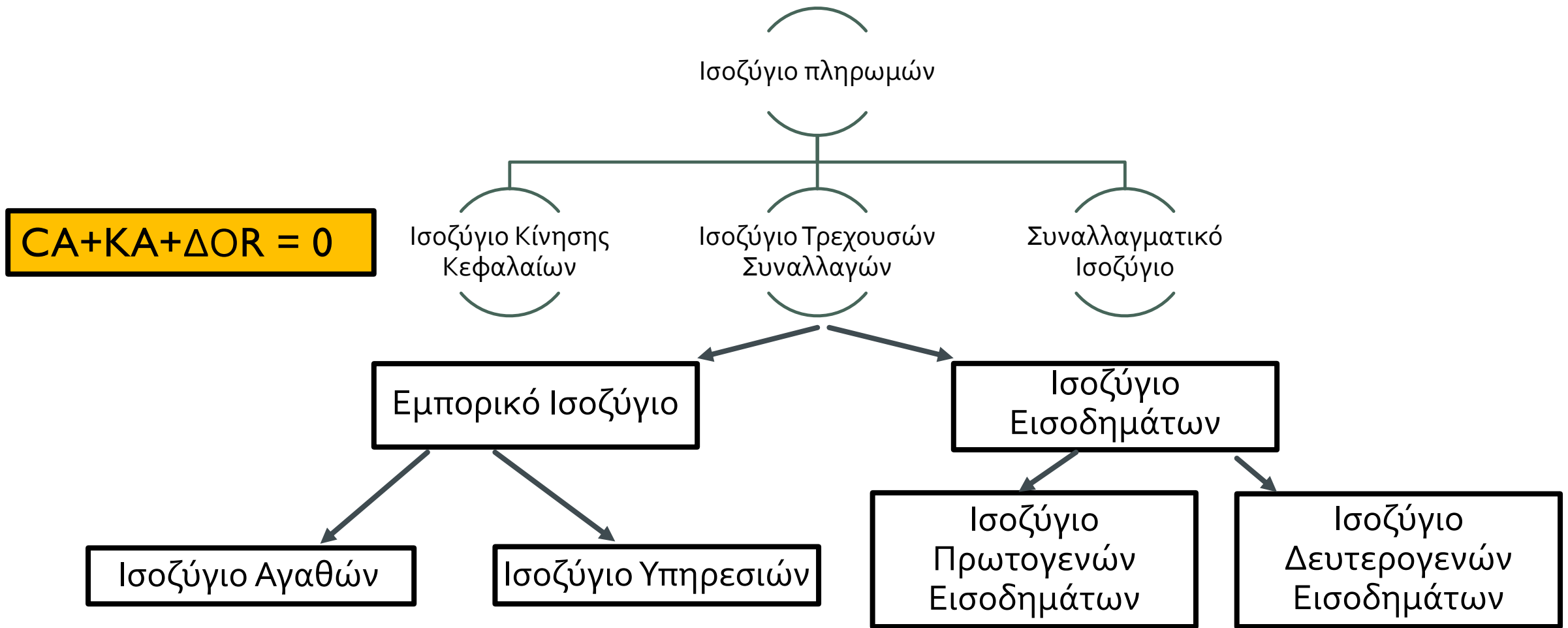

2. Τι εκφράζει το ισοζύγιο πληρωμών και οι υποκατηγορίες του;

ΤΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

1. Εκφράζει τη διεθνή χρηματοοικονομική θέση μιας χώρας και συνεπώς την αγορά συναλλάγματος.
2. Καταγράφει όλες τις διεθνείς συναλλαγές των κατοίκων μίας χώρας με κατοίκους του υπόλοιπου κόσμου για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.
3. Οι συναλλαγές αυτές αφορούν αγαθά, υπηρεσίες, περιουσιακά στοιχεία κάθε είδους.
4. Αποκτά τεράστια σημασία στη σημερινή εποχή της γιγάντωσης των εμπορικών και κεφαλαιακών ροών.

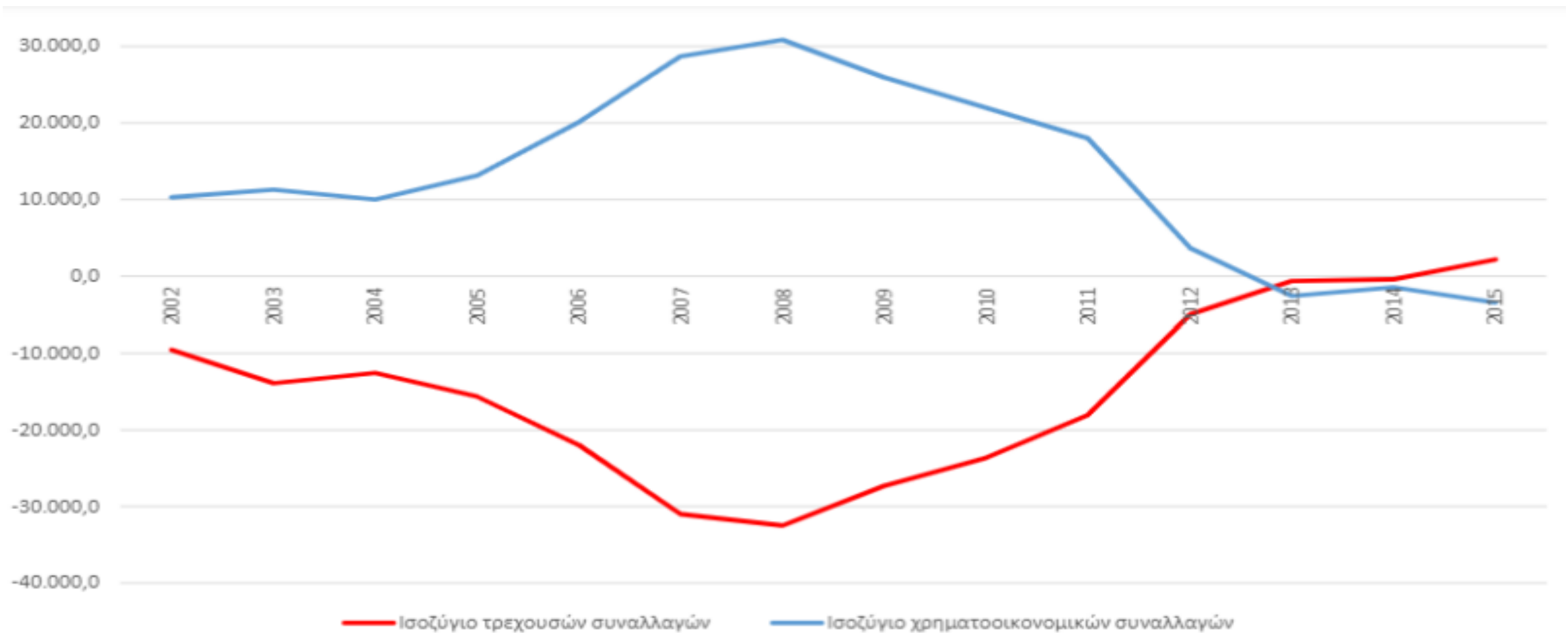
ΟΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

- Η καταγραφή των συναλλαγών γίνεται με τη διπλογραφική μέθοδο, τη μία φορά σαν χρέωση και την άλλη σαν πίστωση.
- Πίστωση (+): Οποιαδήποτε συναλλαγή καταλήγει σε είσπραξη από το εξωτερικό και αυξάνει τις υποχρεώσεις της χώρας μας προς το εξωτερικό (Π.Χ. εξαγωγές αγαθών, εισπράξεις από τουριστικές υπηρεσίες, εισροές από ΕΕ, αγορές ελληνικών ομολόγων, εισροή ΑΞΕ).
- Χρέωση (-): Οποιαδήποτε συναλλαγή καταλήγει σε πληρωμή στο εξωτερικό και αυξάνει τις απαιτήσεις της χώρας μας έναντι των ξένων (π.χ. εισαγωγές αγαθών, πληρωμές για ταξίδια Ελλήνων στο εξωτερικό, πληρωμές τόκων και μερισμάτων στο εξωτερικό, εκροή ΑΞΕ).
- Η αύξηση των συναλλαγματικών διαθεσίμων που φυλάσσονται από την Κεντρική Τράπεζα αυξάνουν τις υποχρεώσεις της χώρας μας προς το εξωτερικό και γι' αυτό και γι' αυτό καταγράφονται ως χρέωση (-). Το αντίθετο ισχύει στην περίπτωση της μείωσης τους.

ΓΙΑΤΙ «ΙΣΟΖΥΓΙΟ»;

ΤΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (1)

ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ (εκατ. ευρώ)		2020	2021	2022
I	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝ/ΓΩΝ (I.A + I.B + I.Γ + I.Δ)	-10.964,4	-12.271,6	-20.093,5
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (I.A + I.B)	-11.249,7	-13.874,1	-19.552,0
I.A	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΑΘΩΝ (I.A.1 - I.A.2)	-18.528,1	-26.719,1	-39.020,1
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ καυσίμων	-3.196,0	-5.877,1	-13.158,5
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΑΘΩΝ χωρίς καύσιμα	-15.332,1	-20.841,9	-25.861,6
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ πλοίων	-64,9	-23,1	-293,3
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΑΘΩΝ χωρίς πλοία	-18.463,2	-26.696,0	-38.726,8
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΑΘΩΝ χωρίς καύσιμα και πλοία	-15.267,2	-20.818,8	-25.568,3
I.A.1	Εξαγωγές αγαθών	28.904,4	39.327,9	53.506,8
	Καύσιμα	6.102,5	10.210,2	17.609,7
	Πλοία (πωλήσεις)	153,1	121,4	108,5
	Αγαθά χωρίς καύσιμα και πλοία	22.648,9	28.996,3	35.788,6
I.A.2	Εισαγωγές αγαθών	47.432,5	66.046,9	92.526,9
	Καύσιμα	9.298,4	16.087,3	30.768,2
	Πλοία (αγορές)	217,9	144,4	401,8
	Αγαθά χωρίς καύσιμα και πλοία	37.916,1	49.815,1	61.356,9
I.B	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (I.B.1 - I.B.2)	7.278,3	12.845,0	19.468,1
I.B.1	Εισπράξεις	22.711,3	35.056,4	47.586,5
	Ταξιδιωτικό	4.318,8	10.502,7	17.676,2
	Μεταφορές	13.814,2	18.728,1	23.434,0
	Λοιπές υπηρεσίες	4.578,3	5.825,7	6.476,4
I.B.2	Πληρωμές	15.433,0	22.211,5	28.118,4
	Ταξιδιωτικό	792,9	1.112,5	1.924,6
	Μεταφορές	9.873,0	15.078,7	19.578,7
	Λοιπές υπηρεσίες	4.767,1	6.020,3	6.615,1

ΤΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (2)

		2019	2020	2021	2022
I.Γ	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΡΩΤΟΓΕΝΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ (I.Γ.1 - I.Γ.2)	-1.591,6	-275,9	368,7	-239,9
I.Γ.1	Εισπράξεις	6.202,9	6.324,1	6.608,1	7.278,5
	Από εργασία (αμοιβές,μισθοί)	246,9	201,4	220,2	224,7
	Από επενδύσεις (τόκοι,μερίσματα,κέρδη)	3.046,7	2.942,0	3.019,2	3.580,7
	Λοιπά πρωτογενή εισοδήματα	2.909,3	3.180,7	3.368,8	3.473,0
I.Γ.2	Πληρωμές	7.794,5	6.599,9	6.239,4	7.518,3
	Από εργασία (αμοιβές,μισθοί)	1.411,6	1.336,4	1.309,7	1.493,8
	Από επενδύσεις (τόκοι,μερίσματα,κέρδη)	5.975,9	4.838,8	4.433,3	5.364,0
	Λοιπά πρωτογενή εισοδήματα	407,0	424,7	496,5	660,6
I.Δ	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ (I.Δ.1 - I.Δ.2)	583,5	561,2	1.233,8	-301,6
I.Δ.1	Εισπράξεις	3.827,9	4.064,5	5.008,2	4.390,6
	Γενική κυβέρνηση	2.361,2	2.452,7	3.561,7	2.642,7
	Λοιποί τομείς	1.466,8	1.611,9	1.446,5	1.747,9
I.Δ.2	Πληρωμές	3.244,5	3.503,4	3.774,4	4.692,2
	Γενική κυβέρνηση	1.830,3	1.914,9	2.297,1	3.058,7
	Λοιποί τομείς	1.414,2	1.588,5	1.477,2	1.633,5
II	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ (II.1 - II.2)	679,8	2.733,6	4.000,9	3.111,6
II.1	Εισπράξεις	1.178,7	3.124,5	4.915,0	3.857,0
	Γενική κυβέρνηση	1.023,0	2.932,0	4.055,5	2.523,2
	Λοιποί τομείς	155,8	192,5	859,5	1.333,7
II.2	Πληρωμές	498,9	390,9	914,1	745,3
	Γενική κυβέρνηση	4,9	4,4	5,0	7,2
	Λοιποί τομείς	494,0	386,5	909,1	738,1
	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝ/ΓΩΝ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ (I + II)	-2.045,6	-8.230,9	-8.270,7	-16.981,8
III	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΧΡΗΜ/ΚΩΝ ΣΥΝ/ΓΩΝ (III.A+III.B+III.Γ+III.Δ)	-2.247,0	-7.747,7	-7.107,6	-15.596,1

ΤΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (4)

		2020	2021	2022
III.A	ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ *	-2.332,3	-4.412,6	-4.485,0
	Απατήσεις	568,6	1.147,7	1.891,0
	Υποχρεώσεις	2.900,9	5.560,4	6.376,0
III.B	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ *	48.339,5	23.829,9	8.836,8
	Απατήσεις	35.443,0	27.316,7	10.206,3
	Υποχρεώσεις	-12.896,5	3.486,7	1.369,5
III.Γ	ΛΟΙΠΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ *	-55.291,1	-29.060,9	-18.102,5
	Απατήσεις	2.362,1	3.713,7	-3.538,1
	Υποχρεώσεις	57.653,2	32.774,6	14.564,4
	(Δάνεια γενικής κυβέρνησης)	1.342,6	-957,9	-4.496,0
III.Δ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ **	1.536,2	2.536,0	-1.845,4
IV	ΤΑΚΤΟΠΟΙΗΤΕΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ (I + II - III + IV=0)	483,2	1.163,1	1.385,7
	ΥΨΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ ***	9.739	12.770	11.341

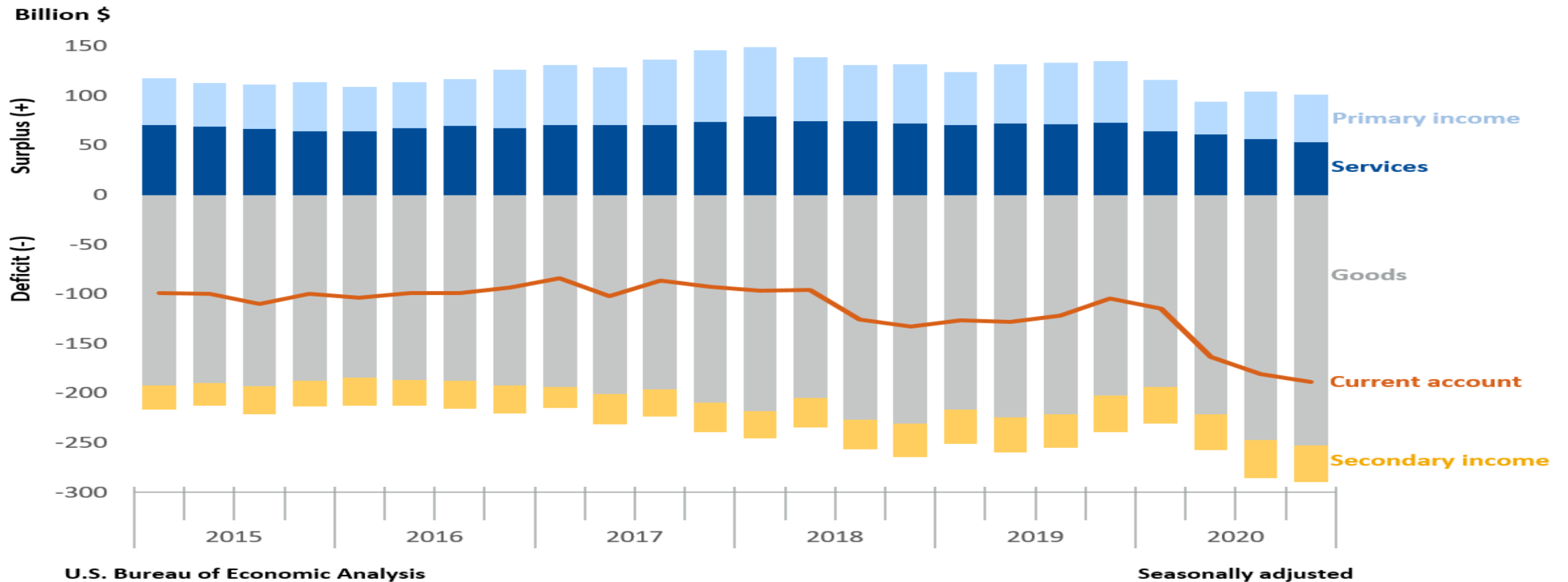
ΑΠΛΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΤΩΝ ΗΠΑ, ΚΙΝΑ, ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΤΟ 2016 (ΣΕ ΔΙΣ \$)

	United States	China	Germany
Merchandise trade balance	-749.9*	494.1	300.8
Service trade balance	249.4	-244.2	-24.9
Income balance	19.4	-53.5	13.1
A. Current Account Balance	-465.5	196.4	289.0
Net direct foreign investment	77.8	-46.6	-23.8
Net portfolio investment	250.2	-62.2	-165.8
Other financial flows (net)	80.4	-308.2	-67.8
B. Financial Account Balance	408.4	-417.0	-257.4
Overall Balance of Payments (A + B)	-72.7	-220.6	31.6

-
3. Ποιες είναι οι τάσεις στο ισοζύγιο πληρωμών σε βασικές χώρες της διεθνούς οικονομίας;

ΤΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΩΝ ΗΠΑ

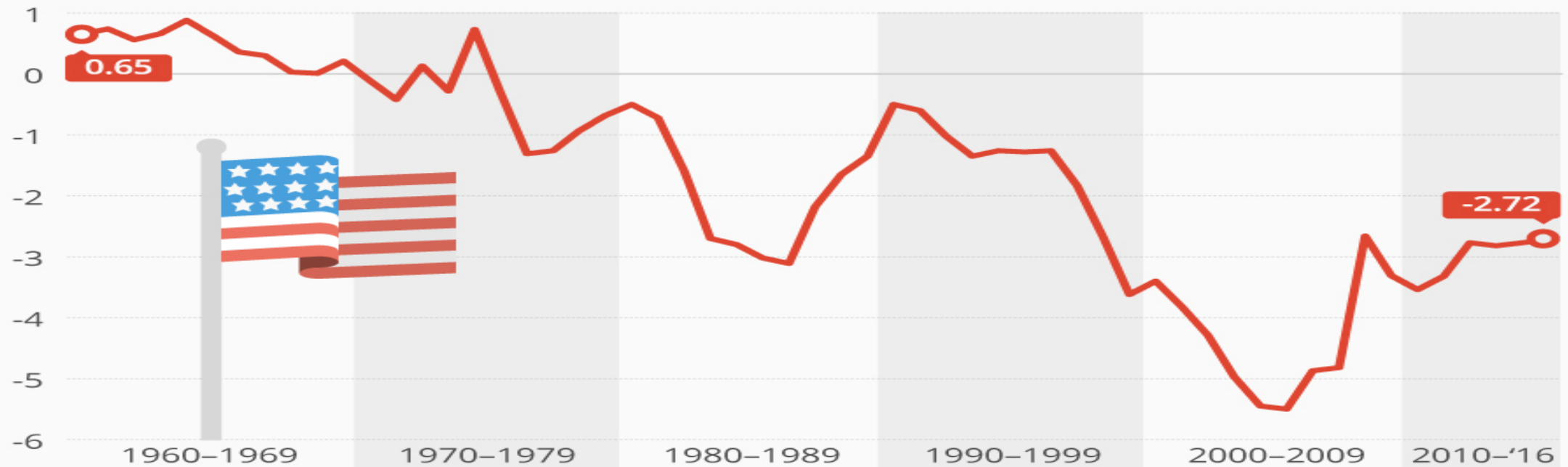
Quarterly U.S. Current Account and Component Balances

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΤΩΝ ΗΠΑ

Long Term Development of the U.S. Trade Balance

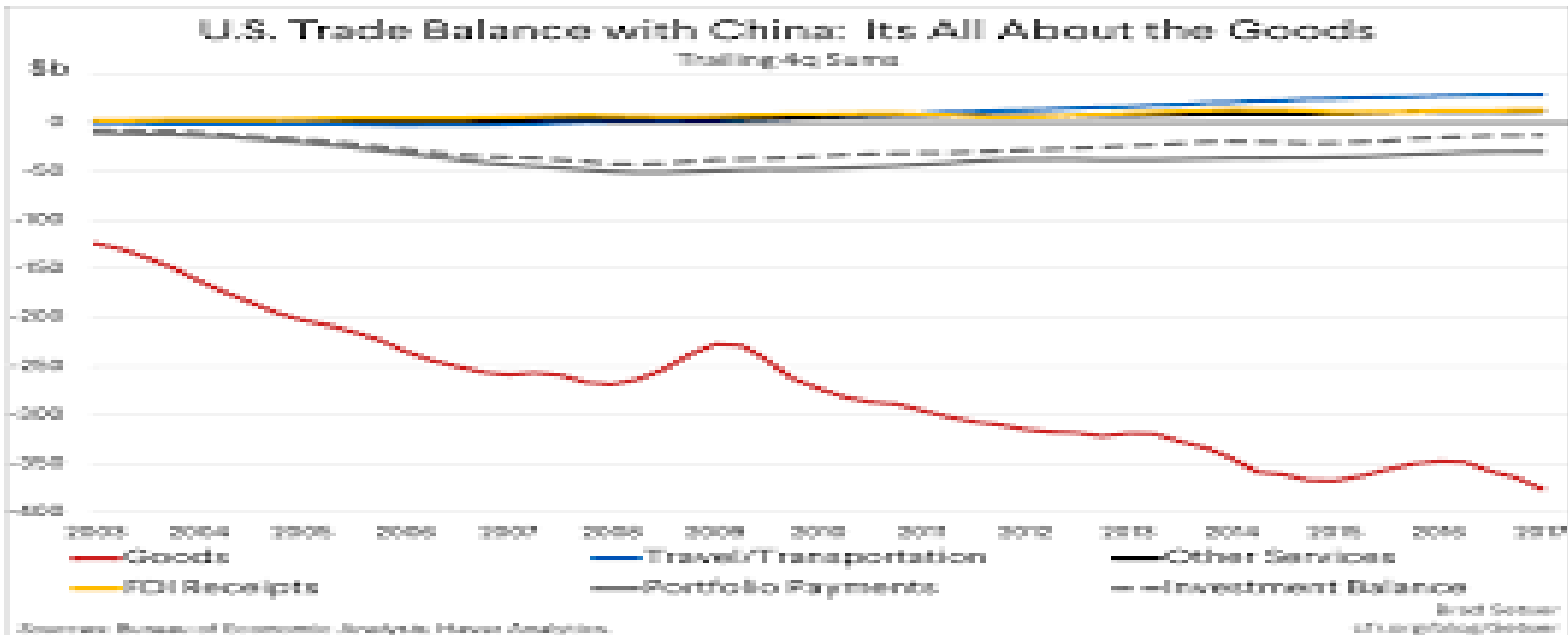
U.S. trade balance in goods and services in percent of GDP (1960-2016)

Notice: U.S. trade in goods and services – balance of payments (BOP) basis;
GDP in current dollars
Source: U.S. Census Bureau

statista

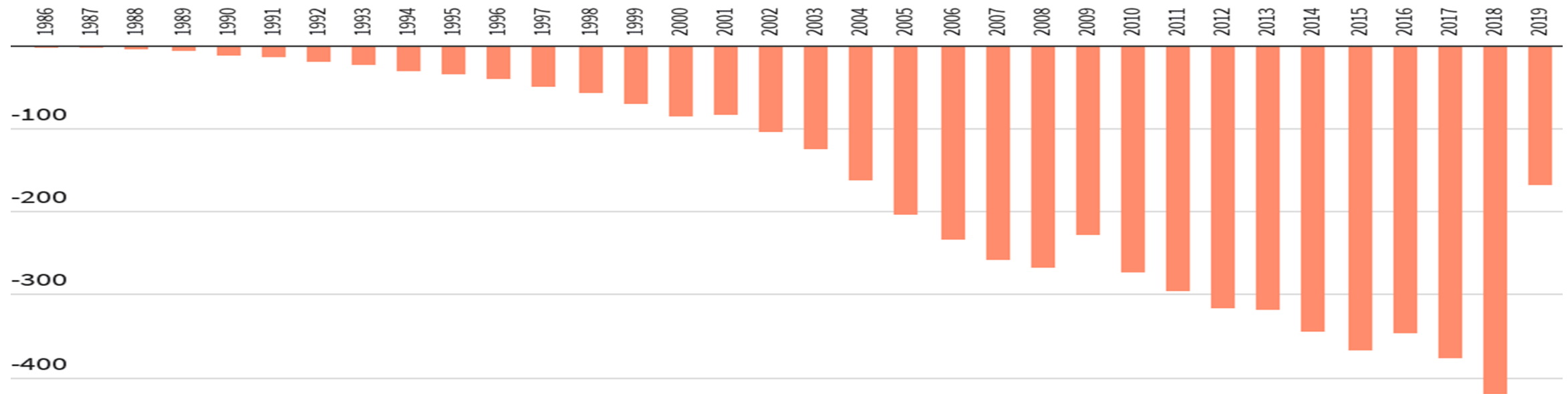
ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ ΤΩΝ ΗΠΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΙΝΑ (1)

ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ ΤΩΝ ΗΠΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΙΝΑ (2)

US-China Trade Balance, in \$ Billions

Goods only, nominal terms

Source: Census Bureau

 Investopedia

4. Πως αντιμετωπίζονται οι ανισορροπίες στο ισοζύγιο πληρωμών;

Η ΑΝΑΓΚΗ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΤΩΝ ΑΝΙΣΟΡΡΟΠΙΩΝ ΣΤΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Χώρες με έλλειμμα ισοζυγίου πληρωμών

- Αποτελεί συνήθως ένδειξη κατώτερης επίδοσης στον διεθνή ανταγωνισμό
- Υφίστανται μεγαλύτερη πίεση να διορθώσουν τα ανοίγματα τους γιατί αλλιώς κινδυνεύουν να εξαντληθούν τα συναλλαγματικά αποθέματα τους.
- Έχουν δύο πολιτικές επιλογές για να αντιμετωπίσουν το έλλειμμα:
 - α) να επιλέξουν μέτρα προσαρμογής
 - β) να χρηματοδοτήσουν το έλλειμμα

Χώρες με πλεόνασμα ισοζυγίου πληρωμών

- Αποτελεί συνήθως ένδειξη ανώτερης επίδοσης στον διεθνή ανταγωνισμό.
- Ωστόσο και αυτές δέχονται μία πίεση για εξισορρόπηση των ανοιγμάτων τους γιατί:
 - α) μπορεί να οδηγήσουν σε ανατίμηση του νομίσματος και συνεπώς σε επιδείνωση των εξαγωγών τους ενώ
 - β) τα υπερβολικά αποθεματικά μπορεί να οδηγήσουν σε πληθωριστικές πιέσεις.

A) ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ

1. Νομισματική πολιτική: Μείωση των δαπανών για αγαθά και υπηρεσίες μέσω της μείωσης της ποσότητας χρήματος και αύξησης του κόστους δανεισμού.
2. Δημοσιονομική πολιτική: Μείωση της αγοραστικής δύναμης του κοινού μέσω του περιορισμού των δημόσιων δαπανών.
3. Εμπορική πολιτική: Προσπάθεια στήριξης των εξαγωγών και θέσπισης δασμολογικών ή μη εμποδίων στις εισαγωγές.

1. Μέτρα εξωτερικής προσαρμογής: Το μεγαλύτερο κόστος προσαρμογής πέφτει στους ξένους.
2. Μέτρα εσωτερικής προσαρμογής: Το μεγαλύτερο κόστος προσαρμογής πέφτει στους πολίτες της χώρας.

Φυσικά, σημαντικό ζήτημα στην εσωτερική προσαρμογή είναι ποια τμήματα του πληθυσμού θα πληρώσουν το μεγαλύτερο κόστος

B) ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

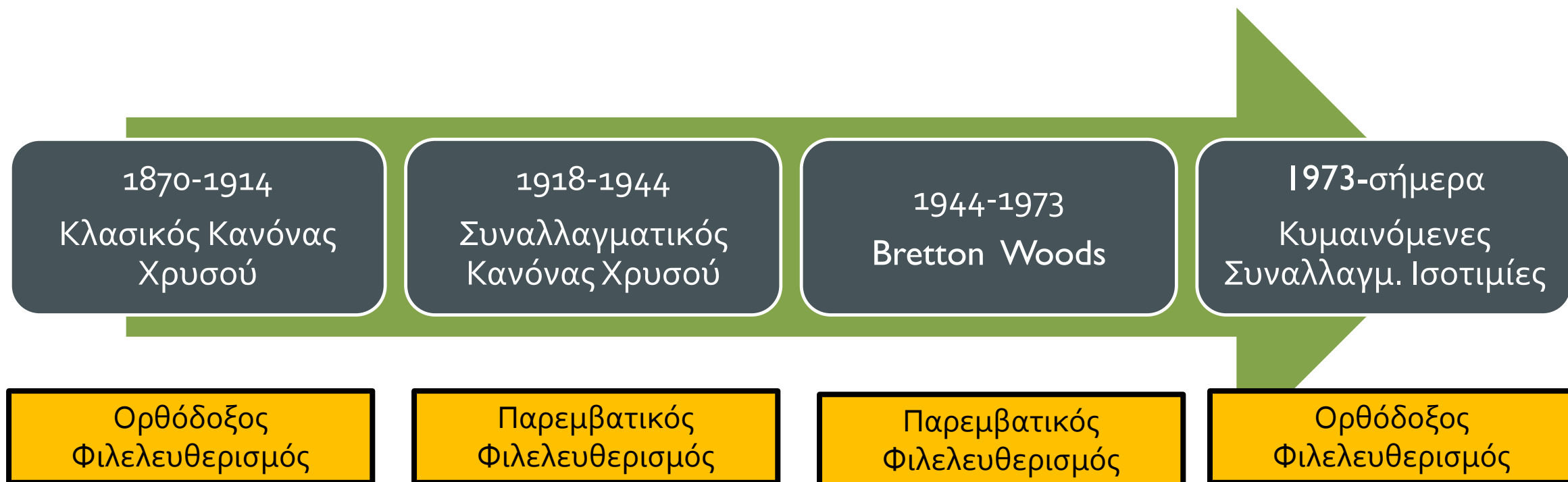
- Η χρηματοδότηση για την αντιμετώπιση του ελλείματος του ισοζυγίου πληρωμών προέρχεται είτε από δανεισμό από εξωτερικές πηγές είτε από τη μείωση των συναλλαγματικών αποθεμάτων.
- Αυτό φυσικά προϋποθέτει ότι υπάρχουν διαθέσιμες εξωτερικές πηγές δανεισμού ή επαρκή συναλλαγματικά αποθέματα, κάτι που δεν είναι δεδομένο σε χώρες με σταθερά ελλείμματα.
- Μακροπρόθεσμα, η χρηματοδότηση παύει να είναι διαθέσιμη:
 - α) τα αποθεματικά μίας χώρας θα τείνουν να εξαντληθούν
 - β) οι ξένοι θα διστάζουν ολοένα και περισσότερο να επενδύσουν σε μία χώρα με χρόνια προβλήματα εξωτερικού χρέους.

ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΡΕΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΔΠΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΩΝ

- **Φιλελεύθεροι:** Προτίμηση υπέρ των μέτρων εσωτερικής προσαρμογής ως αναγκαία μορφή πειθαρχίας με δεδομένο ότι τα ελλείμματα πληρωμών προκύπτουν από εγχώριες ανεπάρκειες. Η εξωτερική προσαρμογή απειλεί τη φιλελευθεροποίηση του διεθνούς εμπορίου ενώ η εξωτερική χρηματοδότηση καθυστερεί τη θέσπιση των αναγκαίων εσωτερικών μεταρρυθμίσεων.
- **Ρεαλιστές:** Προτίμηση υπέρ εξωτερικής προσαρμογής ως θεμιτός στόχος για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας ενός κράτους. Η εσωτερική προσαρμογή απειλεί την αυτονομία διαμόρφωσης πολιτικής μίας χώρας.
- **Ιστορικοί δομιστές:** Προτίμηση υπέρ εσωτερικής προσαρμογής γιατί οι αδύναμες χώρες δεν πρέπει να παίρνουν αυτό το κόστος σε ένα διεθνές σύστημα που εξυπηρετεί τα συμφέροντα των αναπτυγμένων κρατών. Οι πιο αδύναμες χώρες πρέπει να επιβάλλουν ελέγχου στις εισαγωγές από τις αναπτυγμένες χώρες ενώ οι τελευταίες θα πρέπει να προσφέρουν φιλελεύθερη χρηματοδότηση στις πρώτες.

5. Ποια είναι η εξέλιξη των διεθνών νομισματικών καθεστώτων;

ΤΑ ΔΕΘΝΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΑ ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ ΑΠΟ ΤΟ 1870 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ

3 ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

1. Υπάρχουν επαρκή αποθεματικά (π.χ. χρυσός και δολάριο) για τη στήριξη της ρευστότητας και της χρηματοδότησης σε ένα περιβάλλον αυξανόμενης αλληλεξάρτησης και ανάγκης ρευστότητας;
2. Υπάρχει εμπιστοσύνη στα στοιχεία του αποθεματικού;
3. Ποιες είναι οι επιλογές των χωρών για την αντιμετώπιση των ελλειμμάτων του ισοζυγίου πληρωμών;

Ο ΧΡΥΣΟΣ, ΤΟ ΔΟΛΑΡΙΟ ΚΑΙ ΤΑ ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ ΣΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΒΡΕΤΤΟΝ WOODS

<https://www.bullionbypost.co.uk/index/gold/bretton-woods/>

ΑΛΤΡΟΥΙΣΤΙΚΗ Ή ΩΦΕΛΙΜΙΣΤΙΚΗ Η ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΗΠΑ ΣΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ BRETTON WOODS;

ΑΛΤΡΟΥΙΣΤΙΚΗ

1. Ενώ οι υπόλοιπες χώρες διατήρησαν τη δυνατότητα μερικής υποτίμησης των νομισμάτων τους, οι ΗΠΑ δέχτηκαν η αξία του δολαρίου να παραμένει σταθερή στα 35\$/ουγγιά χρυσού.
2. Οι ΗΠΑ παρείχαν δημόσια αγαθά, όπως η διάνοιξη της αγοράς τους για εισαγωγές, η παροχή μακροπρόθεσμων δανείων, δωρεές στην Ευρώπη μέσω του Σχεδίου Μάρσαλ.

ΩΦΕΛΙΜΙΣΤΙΚΗ

1. Οι ΗΠΑ επωφελούνταν από το εκδοτικό προνόμιο (seigniorage).
2. Ως πάροχος του σημαντικότερου παγκόσμιου νομίσματος, κέρδιζαν χ/ο ισχύ και επιρροή και σε μεγάλο βαθμό εξαιρούνταν από την πειθαρχία που επέβαλλε το διεθνές χ/ο σύστημα σε άλλα κράτη.
3. Μπορούσαν να αποφεύγουν τους κινδύνους των συναλλαγματικών ισοτιμιών και τα κόστη των συναλλαγών, διατηρώντας τη Ν. Υόρκη ως τη χ/ο πρωτεύουσα του κόσμου.
4. Διέσωσαν τον καπιταλισμό που «έτρεμε» εκείνη την εποχή ακόμα και σε κράτη της Δυτικής Ευρώπης.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΕΙΨΗ ΣΤΗΝ ΥΠΕΡΠΡΟΣΦΟΡΑ ΔΟΛΑΡΙΩΝ

1950

- Οι ΗΠΑ αποκτούν έλλειμμα στο ισοζύγιο πληρωμών

1960

- Η κατοχή δολαρίων από ξένους ξεπέρασε τα αποθέματα χρυσού των ΗΠΑ για πρώτη φορά.

1960s

- Ανάπτυξη της σύγχρονης αγοράς των ευροδολαρίων (ευρωπαϊκή αγορά).

1962

- Συγκρότηση της G-10 και στροφή στην πολυμέρεια (χρηματοδότηση του ΔΝΤ και με νομίσματα άλλων κρατών). Ένδειξη της πολυμέρειας και ο αυξημένος ρόλος της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών.

TRIFFIN'S DILEMMA (1961): Η ΕΓΓΕΝΗΣ ΑΝΤΙΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ BRETTON WOODS

If the United States stopped running balance of payments deficits, the international community would lose its largest source of additions to reserves. The resulting shortage of liquidity could pull the world economy into a contractionary spiral, leading to instability.

If U.S. deficits continued, a steady stream of dollars would continue to fuel world economic growth. However, excessive U.S. deficits (dollar glut) would erode confidence in the value of the U.S. dollar. Without confidence in the dollar, it would no longer be accepted as the world's reserve currency. The fixed exchange rate system could break down, leading to instability.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΟΔΗΓΗΣΑΝ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗ ΤΟΥ BRETTON WOODS

1. Το έλλειμμα στο ισοζύγιο πληρωμών των ΗΠΑ
2. Η σημαντική αύξηση των κερδοσκοπικών ροών κεφαλαίου (παρά τους εθνικούς περιορισμούς στις ροές κεφαλαίου) λόγω μη εμπιστοσύνης των κερδοσκόπων επενδυτών στις συναλλαγματικές ισοτιμίες.
3. Όσο αυξάνονταν οι Πολυεθνικές Εταιρείες (ΠΕ) γίνονταν όλο και πιο δύσκολος ο έλεγχος της κερδοσκοπικής δραστηριότητας στην ευρωπαϊκή αγορά γιατί οι ΠΕ ξέφευγαν από τους ελέγχους κάνοντας συναλλαγές μέσω των θυγατρικών τους. Οι ΠΕ μετέφεραν κεφάλαιο από χώρα σε χώρα για να εκμεταλλευτούν τις διαφορές στα επιτόκια και τις αναμενόμενες προσαρμογές των συναλλαγματικών ισοτιμιών.
4. Οι κυβερνήσεις εμποδίζονταν να προσαρμόσουν τις ισοτιμίες τους και από πιέσεις εγχώριων επιχειρήσεων.
5. Οι προσπάθειες επαναφοράς της νομισματικής σταθερότητας (με πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα τη δημιουργία το 1969 των Ειδικών Τραβηχτικών Δικαιωμάτων, SDRs) απέτυχαν.

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΙΤΙΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΗΠΑ

1. Τα δημόσια αγαθά που προσέφεραν οι ΗΠΑ ως παγκόσμιος ηγεμόνας: το Σχέδιο Μάρσαλ, το δολάριο ως βασικό νόμισμα, η ανοιχτή αγορά για τα εξαγωγές άλλων χωρών.
2. Η απροθυμία των ΗΠΑ να εξισορροπήσουν τα έσοδα με τις δαπάνες τους. Στη διάρκεια του Βιετνάμ για παράδειγμα η κυβέρνηση αύξησε τους φόρους για τη χρηματοδότηση του πολέμου χωρίς περικοπή των εγχώριων κοινωνικών προγραμμάτων.
3. Οι ΗΠΑ έχουν χαμηλότερο ποσοστό προσωπικών αποταμιεύσεων από άλλες χώρες με συνέπεια να υπάρχουν προς αυτές ροές κεφαλαίων από χώρες με μεγαλύτερα ποσοστά.
4. Η υποχώρηση της ανταγωνιστικότητας των ΗΠΑ μετά την μεταπολεμική ανάκαμψη στη Δυτική Ευρώπη και την Ιαπωνία. Το 1973 οι ΗΠΑ απέκτησαν και έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο.
5. Το γεγονός ότι οι ΗΠΑ ήταν το μοναδικό κράτος που δεν είχε δικαίωμα να υποτιμήσει το νόμισμα του περιόριζε τις επιλογές προσαρμογής της.

Το 1971, ο Πρόεδρος Νίξον ανέστειλε την επίσημη μετατρεψιμότητα των δολαρίων σε χρυσό και αύξησε τους δασμούς. Ουσιαστικά σήμανε το τέλος του καθεστώτος του Bretton Woods

ΑΠΟΤΕΟΥΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΑ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ ΤΩΝ ΗΠΑ;

ΟΧΙ

- Δεν αποτελεί πάντα ένδειξη χαμηλής ανταγωνιστικότητας των ΗΠΑ γιατί οι Π.Ε. της προτιμούν συχνά να πουλούν στο εξωτερικό μέσω των θυγατρικών τους.
- Συχνά, τα ελλείμματα αυξάνονται όταν η οικονομία των ΗΠΑ αυξάνεται γρηγορότερα από αυτές των ανταγωνιστών της, επειδή αυξάνονται πολύ οι εισαγωγές της.
- Όσο το δολάριο, είναι το βασικό παγκόσμιο αποθεματικό νόμισμα, η δυνατότητα δανεισμού των ΗΠΑ δεν έχει όρια.

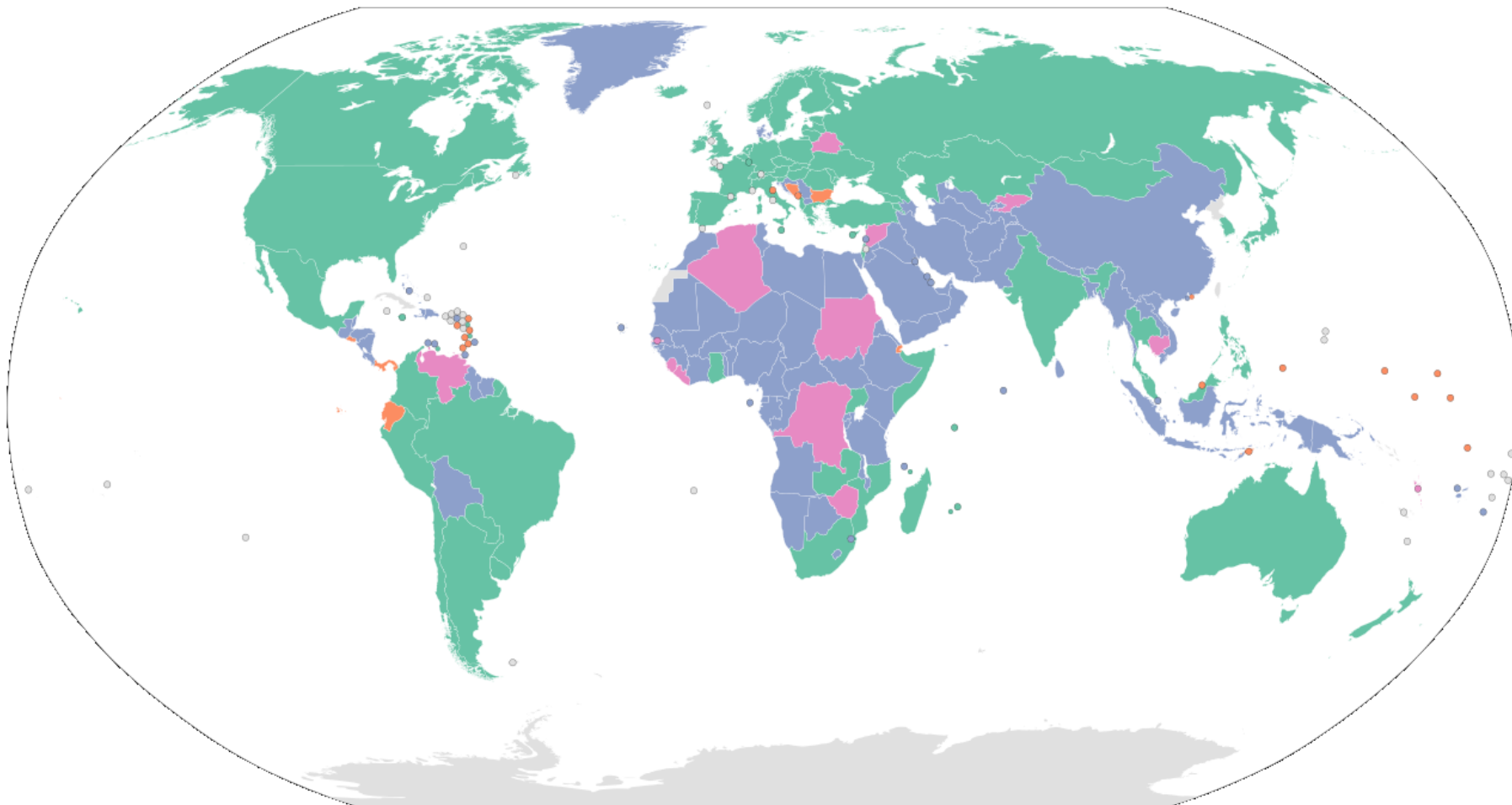
ΝΑΙ

- Η ανταγωνιστικότητα των αμερικανικών Π.Ε. δεν αποτελεί ένδειξη της ανταγωνιστικότητας της αμερικανικής οικονομίας.
- Από τα μακροχρόνια ελλείμματα μπορεί να προκύψουν μια σειρά προβλήματα, όπως:
 - α) αύξηση προστατευτισμού των ΗΠΑ
 - β) απώλεια θέσεων εργασίας στην αμερικανική βιομηχανία
 - γ) απώλεια διαθέσιμου εισοδήματος
 - δ) αυξημένη επιρροή στις ΗΠΑ των κρατών που κατέχουν σημαντικές ποσότητες δολαρίων (κυρίως η Κίνα) και κίνδυνος αποσταθεροποίησης του δολαρίου.

ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΩΝ ΚΥΜΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΙΣΟΤΙΜΙΩΝ

- Τα μέλη του ΔΝΤ βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στην «ελεγχόμενη διακύμανση», στην οποία οι κεντρικές τράπεζες παρεμβαίνουν για να αντιμετωπίσουν διαλυτικές καταστάσεις όπως οι υπερβολικές διακυμάνσεις στις συναλλαγματικές ισοτιμίες. Ταυτόχρονα το ΔΝΤ ζητά από τις κεντρικές τράπεζες να αποφεύγουν τη «βρώμικη διακύμανση» για ίδιους σκοπούς.
- Το παρόν νομισματικό καθεστώς έχει μικτή φύση (αποτελεί ουσιαστικά «μη-σύστημα»):
 - α) οι μεγάλες αναπτυγμένες χώρες (ΗΠΑ, Ιαπωνία, Καναδάς) και κάποιες λιγότερο αναπτυγμένες χώρες επιτρέπουν τη διακύμανση των νομισμάτων τους.
 - β) τα μέλη της ΟΝΕ έχουν δημιουργήσει ένα κοινό νόμισμα ακυρώνοντας εντελώς τις συναλλαγματικές ισοτιμίες μεταξύ τους.
 - γ) πολλές λιγότερο αναπτυγμένες χώρες εξαρτούν την αξία των νομισμάτων τους από ένα βασικό νόμισμα ή ένα καλάθι νομισμάτων.

ΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

■ Floating (*floating and free floating*)

■ Soft pegs

■ Hard pegs

■ Residual

ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΨΕΥΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΥΜΑΙΝΟΜΕΝΕΣ ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ (Κ.Ι.)

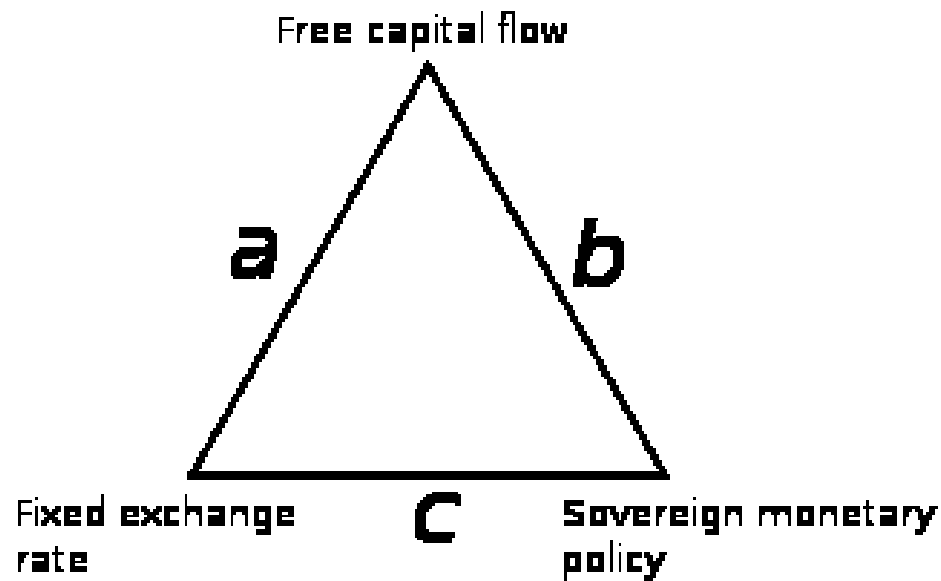
ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ

1. Ορθόδοξοι Φιλελεύθεροι: Οι Κ.Ι. θα επέτρεπαν την προσαρμογή των ισοτιμιών μέσω των πιέσεων της αγοράς και όχι με την ανάμιξη των κρατών.
2. Κάποιοι Ρεαλιστές: Οι Κ.Ι. θα επέτρεπαν στις κυβερνήσεις να υιοθετήσουν ανεξάρτητες νομισματικές πολιτικές.

ΔΙΑΨΕΥΣΕΙΣ

1. Η απομάκρυνση των περιορισμών στα κεφάλαια, σε συνδυασμό με τις τεχνολογικές προόδους συντέλεσαν σε μία εκτίναξη των κερδοσκοπικών ροών κεφαλαίου με βαθιές επιπτώσεις.
2. Η «μεταβλητότητα» και η «στρέβλωση» αποτελούν σοβαρά προβλήματα για το καθεστώς των κυμαινόμενων ισοτιμιών.

ΜΙΑ ΕΓΓΕΝΗΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΣΤΗ ΧΑΡΑΞΗ ΕΝΟΣ ΤΑΘΕΡΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ (MUNDRELL-FLEMING TRILEMMA)

“Specific economic interests also differ in their preferences. Whereas export businesses have a strong interest in the exchange rate, domestic-oriented businesses place a higher priority on national policy autonomy. Investors prefer freedom of capital movements, whereas labor tends to be opposed to such movement, unless of course it means inward rather than outward investment. As national situations and interests differ, there is no one solution to the trilemma that would be satisfactory for all”.

Gilpin R., *Global Political Economy*, 2001, Princeton university Press, σελ. 249

ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΗ ΣΗΜΕΡΑ Η ΕΠΑΝΟΔΟΣ ΣΕ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΣΤΑΘΕΡΩΝ ΙΣΟΤΙΜΙΩΝ;

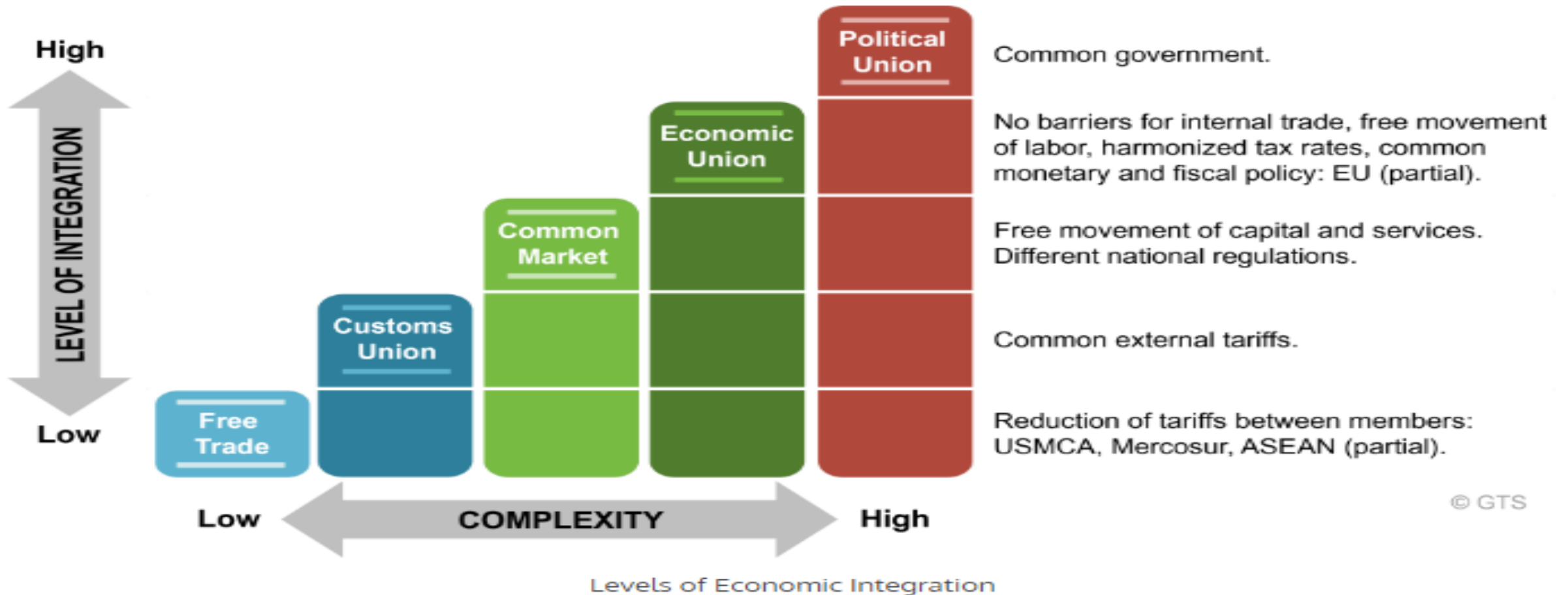
- Η επάνοδος σε καθεστώς σταθερών ισοτιμιών είναι σήμερα πού πιο δύσκολη από παλαιότερα γιατί:
 - α) ο τεράστιος όγκος των διεθνών χ/ο συναλλαγών καθιστά πολύ δύσκολη την υπεράσπιση των σταθερών ισοτιμιών και
 - β) η επιβολή περιορισμών στο κεφάλαιο προϋποθέτει τον –εξαιρετικά απίθανο σήμερα– συντονισμό των πολιτικών των μεγάλων κρατών.
- Ως εναλλακτική στο σημερινό καθεστώς προβάλλονται όλο και περισσότερο τα διάφορων τύπων περιφερειακά συστήματα όπως η ΟΝΕ ή η εξάρτηση ενός νομίσματος από άλλο/α νόμισμα/τα.

ΤΑ 5 ΕΠΙΠΕΔΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ (1)

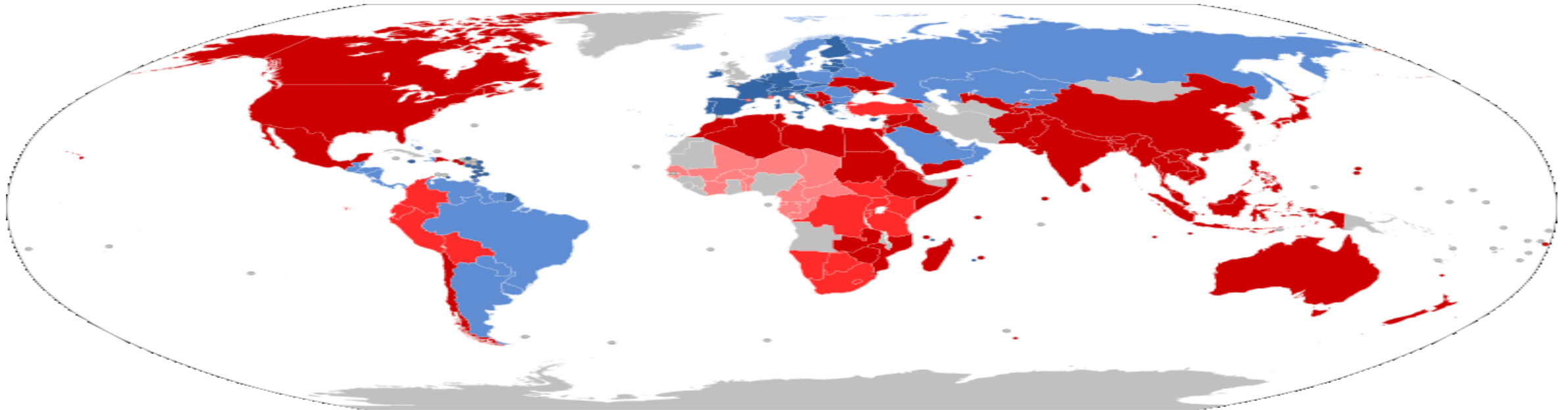
	Ζώνη Ελεύθερου Εμπορίου (FTA)	Τελωνειακή Ένωση	Κοινή Αγορά	Οικονομική Ένωση	Πολιτική Ένωση
Κατάργηση όλων των δασμών μεταξύ των μελών	×	×	×	×	×
Κοινός εξωτερικός δασμός		×	×	×	×
Ελεύθερη διακίνηση συντελεστών (εργασία και κεφάλαιο)			×	×	×
Εναρμόνιση οικονομικών πολιτικών				×	×
Πολιτική ενοποίηση					×

Σχήμα 6.1 Στάδια της Περιφερειακής Οικονομικής Ολοκλήρωσης

ΤΑ 5 ΕΠΙΠΕΔΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ (2)

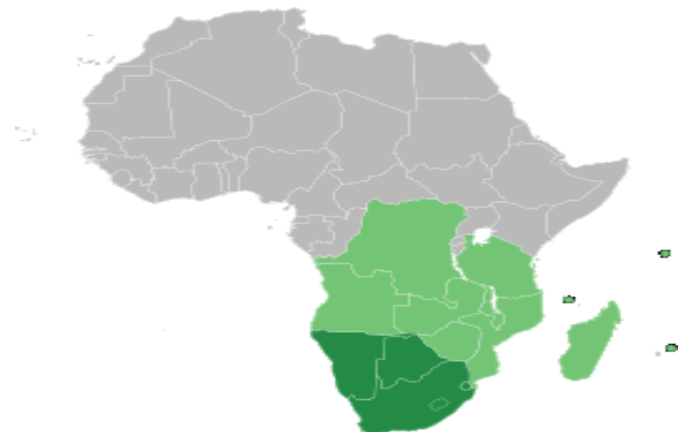
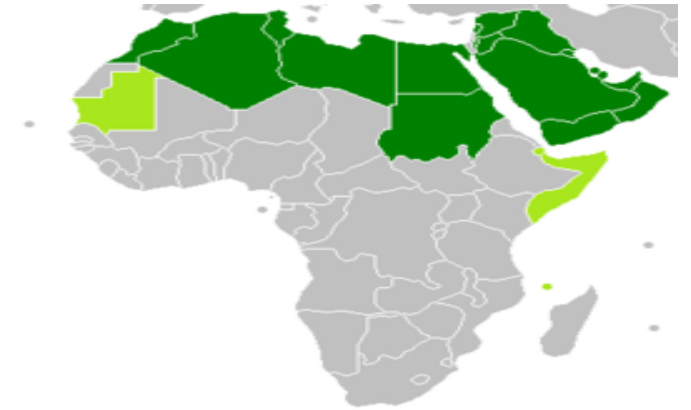
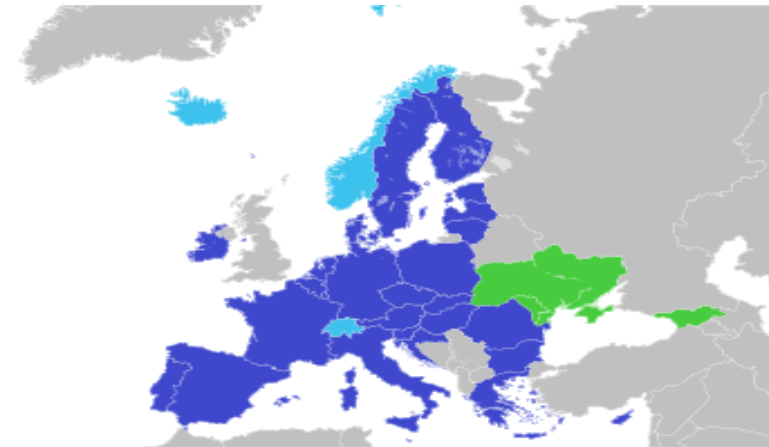
ΟΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ

- Economic and monetary union (ECCU/XCD, Eurozone/EUR, Switzerland–Liechtenstein/CHF)
- Economic union (CSME, EAEU, EU, GCC, Mercosur, SICA)
- Common market (EEA–Switzerland)
- Customs and monetary union (CEMAC/XAF, UEMOA/XOF)
- Customs union (CAN, EAC, EUCU, SACU)
- Multilateral free-trade area (AANZFTA, ASEAN, CEFTA, CISFTA, COMESA, CPTPP, DCFTA, EFTA, GAFTA, PAFTA, RCEP, SADCFTA, SAFTA, USMCA)

Πηγή: Wikipedia

1) ΖΩΝΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

2) ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ

3) ΚΟΙΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

THE EUROPEAN SINGLE MARKET

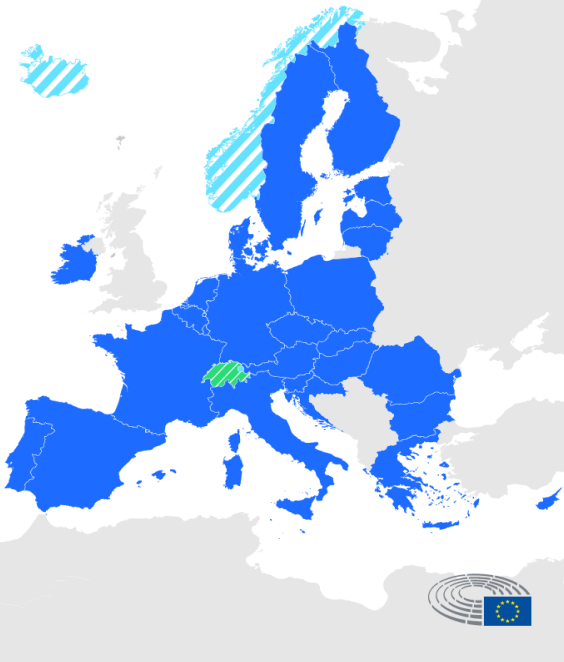
The single market, launched in 1993, guarantees the free movement of:

- Goods
- Services
- Capital
- People

Current members:

- EU countries
- Agreement on the European Economic Area (EEA)
Iceland Liechtenstein Norway
- Bilateral agreements
Switzerland

Sources: European Commission and European Parliament

MERCOSUR EN CONJUNTO

4) ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ

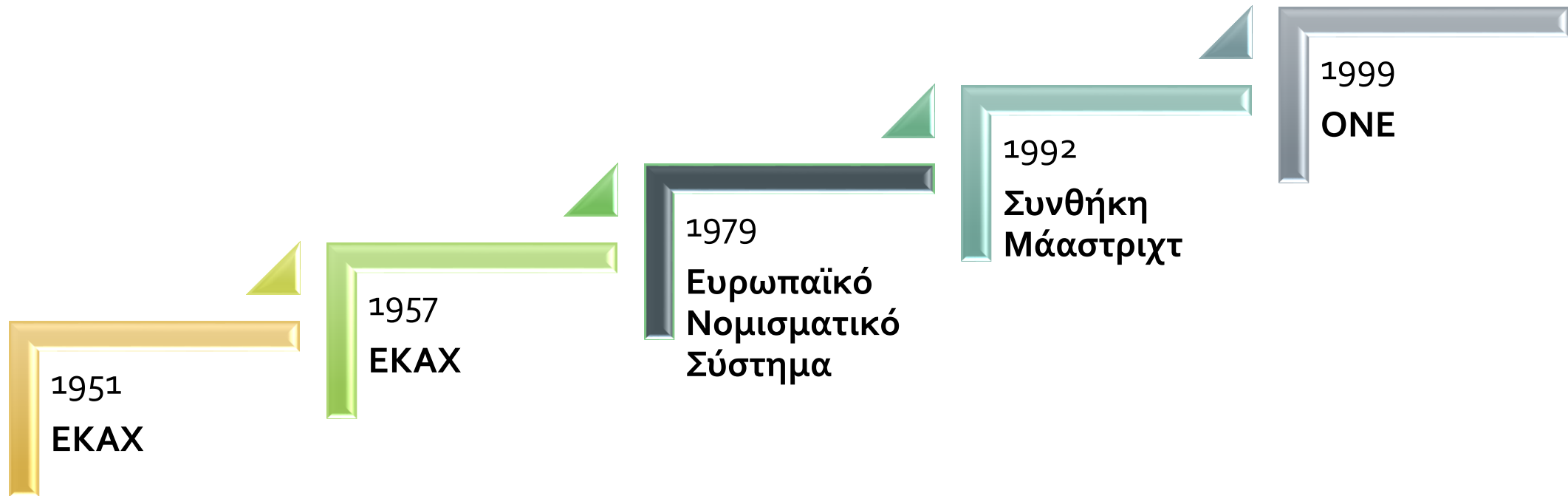

5) ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ

The United Kingdom

Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

ΦΥΓΟΚΕΝΤΡΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΕ

ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Ποιος είναι ο ρόλος του χρήματος γενικά αλλά και σήμερα στη διεθνή καπιταλιστική οικονομία;
2. Τι εκφράζει το ισοζύγιο πληρωμών και οι υποκατηγορίες του;
3. Ποιες είναι οι τάσεις στο ισοζύγιο πληρωμών σε βασικές χώρες της διεθνούς οικονομίας;
4. Πως αντιμετωπίζονται οι ανισορροπίες στο ισοζύγιο πληρωμών;
5. Ποια είναι η εξέλιξη των διεθνών νομισματικών καθεστώτων;